

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa I. K.

przeciwko S. Sp. z o.o. w W.

o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 czerwca 2010 r.,

skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Rejonowego, Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W.

z dnia 10 grudnia 2008 r.,

1) odrzuca skargę;

2) zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2008 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. przywrócił powódkę I. K. do pracy u strony pozwanej S. spółki z o.o. na poprzednich warunkach i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 23.333, 40 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, oddalając dalej idące powództwo w zakresie wynagrodzenia, którego

powódka za cały czas pozostawania bez pracy domagała się w łącznej kwocie 124.285, 80 zł.

Apelacja powódki od tego wyroku w części oddalającej jej powództwo została odrzucona prawomocnym postanowieniem Sądu pierwszej instancji z 3 lutego 2009 r. na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. z tej przyczyny, że wnoszący ją profesjonalny pełnomocnik, określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 100. 952, 40 zł, zamiast należnej opłaty stosunkowej w kwocie 5.048 zł uiścił kwotę 925 zł i wniósł o zaliczenie na poczet opłaty od środka zaskarżenia kwoty 2.075 zł, którą powódka uiściła 1 lipca 2008 r. z tytułu rozszerzenia powództwa do kwoty 101.500 zł.

Pełnomocnik powódki złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego z dnia 10 grudnia 2008 r. w części oddalającej powództwo o zapłatę wynagrodzenia ponad kwotę 23.333, 40 zł, opierając ją na:

1. naruszeniu podstawowych zasad porządku prawnego oraz konstytucyjnych praw i wolności człowieka i obywatela:
 - art. 2 Konstytucji RP – zasada demokratycznego państwa prawnego – której elementem jest zasada państwa prawa, nakazująca by organy władzy publicznej stosowały prawo – poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku sprzecznego z art. 57 § 2 k.p., na mocy którego powódka została pozbawiona należnego jej wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy;
 - art. 18 Konstytucji RP – zasada ochrony macierzyństwa – poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku naruszającego zasadę ochrony macierzyństwa, poprzez pozbawienie kobiety pozostającej w okresie ciąży, połogu i macierzyństwa należnego jej na podstawie art. 57 § 2 k.p. wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy;
 - art. 24 Konstytucji RP – zasada ochrony prawa do pracy – poprzez jego niezastosowanie i pozbawienie powódki należnego jej na podstawie art. 57 § 2 k.p. wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy;
 - art. 71 ust. 2 Konstytucji RP – zasada szczególnej pomocy państwa dla matek przed i po urodzeniu dziecka - poprzez jego

niezastosowanie i wydanie wyroku pozbawiającego matkę w okresie ciąży i macierzyństwa należnego jej na podstawie art. 57 § 2 k.p. wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

2. naruszeniu przepisów prawa materialnego:

- art. 57 § 2 k.p. – poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku pozbawiającego powódkę należnego jej wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy bez podstawy prawnej dla takiego rozstrzygnięcia;
- art. 8 k.p. – poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przepis ten może stanowić podstawę do oddalenia powództwa pracownicy zasądzenia na jej rzecz wynagrodzenia na podstawie art. 57 § 2 k.p. za cały czas pozostawania bez pracy, gdy przemawiają za tym zasady współżycia społecznego, dodatkowo w sytuacji, gdy strona pozwana, która korzysta z dobrodziejstwa art. 8 k.p. sama naruszyła zasady współżycia społecznego.

Wskazując na niezgodność zaskarżonego wyroku z art. 57 § 2 k.p. i art. 8 k.p., skarżąca wniosła o stwierdzenie, że wyrok Sądu Rejonowego jest niezgodny z tymi przepisami oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania.

Według wnoszącej skargę, szkoda wyrządzona jej zaskarżonym wyrokiem wynosi 100.952 zł, która to kwota była jej należna na podstawie art. 57 § 2 k.p. tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, ponad kwotę zasądzoną tym orzeczeniem.

Skarżąca podniosła nadto, że wzruszenie wyroku Sądu Rejonowego w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, albowiem prawidłowa pod względem formalnym apelacja od tego orzeczenia została odrzucona jako nieopłacona, co było niezgodne z obowiązującymi przepisami. Zdaniem skarżącej, wartość przedmiotu sporu w sprawie, w której powód dochodzi przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy określa się według art. 23¹ k.p., wobec czego wynosi ona równowartość rocznego wynagrodzenia. Miesięczna kwota wynagrodzenia powódki w wysokości 5000 zł dawała zatem wartość przedmiotu sporu w kwocie 60.000 zł, a że wartość przedmiotu zaskarżenia nie

może być wyższa od wartości przedmiotu sporu, stosownie do tego wyliczenia opłata od apelacji wynosiła 3000 zł, a nie 5048 zł, jak przyjął Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji, kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wyjątek od tej zasady przewidziano w art. 424¹ § 2 k.p.c. W sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, dopuszczalność skargi uzależniona jest od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Pojęcie wypadku wyjątkowego dotyczy zarówno przyczyn niezgodności z prawem orzeczenia ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i przesłanek, dla których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia.

Obowiązkiem skarżącego jest wykazanie w skardze, stosownie do treści art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., że zachodziły takie uzasadnione obiektywnie okoliczności, które uniemożliwiły stronie zaskarżenie orzeczenia w drodze dostępnych środków prawnych. Wykazanie wystąpienia wyjątkowego wypadku uzasadniającego wniesienie skargi, stanowi samoistny element skargi i należy do jej wymogów konstrukcyjnych, którego brak nie może być przez stronę naprawiony. Okoliczności, w jakich doszło do niezaskarżenia wadliwego z punktu widzenia strony orzeczenia, mają zasadnicze znaczenie dla odpowiedzialności subsydiarnej Skarbu Państwa, to bowiem strona winna wykazać, że za pomocą dostępnych jej środków prawnych uczyniła wszystko, żeby szkody uniknąć lub zapobiec jej powstaniu.

W niniejszej skardze powódka nie powołuje się na żadne wyjątkowe okoliczności, uniemożliwiające jej wzruszenie będącego przedmiotem skargi wyroku. Strona skarżąca, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika,

złożyła apelację od wyroku Sądu Rejonowego, która z powodu wniesienia jej bez uiszczenia jednocześnie należnej opłaty została odrzucona. Nie ma przy tym żadnych podstaw do stwierdzenia, iż orzeczenie to było nieprawidłowe. Zgodnie z treścią obowiązującego do dnia 30 czerwca 2009 r. art. 130² § 3 k.p.c. sąd odrzucał bowiem bez wezwania o uiszczenie opłaty wniesione przez adwokata lub radcę prawnego nieopłacone pismo procesowe będące, między innymi, apelacją podlegającą opłacie w wysokości stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Skoro zatem w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia określono na kwotę 100. 952, 40 zł, to przy wnoszeniu tego środka zaskarżenia przez profesjonalnego pełnomocnika powinna być uiszczona opłata stosunkowa obliczona od tej wartości, tj. jak wskazał Sąd Rejonowy kwota 5048 zł, której nie uiszczono. Nie ma przy tym racji pełnomocnik skarżącej, iż kwota zaskarżenia nie mogła przekraczać 60.000 zł (równowartości rocznego wynagrodzenia powódki), albowiem nie można zgodzić się z jego twierdzeniem, iż w sytuacji, gdy powód żąda zarówno przywrócenia do pracy, jak i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, nie dochodzi do kumulacji roszczeń uzasadniającej zastosowanie art. 21 k.p.c. Choć bowiem roszczenie o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy jest związane z żądaniem przywrócenia do pracy w tym sensie, że nie może być dochodzone bez jednoczesnego lub wcześniejszego domagania się przywrócenia do pracy, to jednak jest roszczeniem samodzielnym w tym znaczeniu, że w orzeczeniu przywracającym do pracy nie mieści się rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu za czas pozostawania bez pracy. Inaczej rzecz ujmując, osoba dochodząca przywrócenia do pracy nie musi równocześnie, ani też w ogóle, żądać tego wynagrodzenia, ale jego uzyskanie przez osobę przywróconą do pracy nie jest możliwe bez zgłoszenia roszczenia o jego zasądzenie. Roszczenie o przywrócenie do pracy jest roszczeniem o prawo majątkowe, którego wartość przy umowach na czas nieokreślony oblicza się zgodnie z art. 23¹ k.p.c. jako sumę wynagrodzenia za pracę za okres jednego roku. Roszczenie o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy jest roszczeniem pieniężnym, a zatem jego wartość stanowi podana przez powoda kwota pieniężna (art. 19 § 1 k.p.c.). Jeżeli więc powód dochodzi jednym pozwem obu tych roszczeń, dla celów obliczenia wartości przedmiotu sporu

w sprawie zlicza się ich wartość (art. 21 k.p.c.), jak prawidłowo przyjął Sąd Rejonowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2001 r., I PZ 61/01, OSNP 2003 nr 19, poz. 467, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2009 r., I PZ 1/09, dotychczas niepublikowane).

Niezależnie od tego zwrócić uwagę należy, iż pełnomocnik apelującej nie uiszczył opłaty w prawidłowej wysokości nawet od tej wartości przedmiotu zaskarżenia, którą uznawał za wyliczoną poprawnie, tj. od kwoty 60.000 zł. Wpłacił bowiem kwotę 925 zł i wniósł o zaliczenie na poczet opłaty od środka zaskarżenia kwoty 2.075 zł, którą powódka uiszczyła 1 lipca 2008 r. z tytułu rozszerzenia powództwa do kwoty 101.500 zł. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594) nie przewiduje tymczasem możliwości zarachowania na poczet opłaty należnej od danego pisma procesowego opłaty uiszczonej uprzednio od innego pisma procesowego, nawet jeśli miałyby ona podlegać zwrotowi w całości lub części po myśli art. 79 ustawy. Wniosek o zarachowanie opłaty uiszczonej od pozwu na poczet opłaty należnej od wniesionej w sprawie apelacji nie może zatem spowodować uznania, iż istotnie apelacja została opłacona opłatą we właściwej wysokości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r., I UK 223/08, niepublikowane).

Z powyższego wynika, że niezaskarżenie wyroku Sądu Rejonowego nastąpiło nie na skutek wyjątkowych okoliczności, tylko na skutek uchybienia pełnomocnika powódki. Z utrwalonego już w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że okolicznościami uzasadniającymi potraktowanie sytuacji jako wyjątkowej w rozumieniu omawianego przepisu może być, na przykład, ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa, czy uzyskanie błędnej informacji od sądu, co uniemożliwiło stronie skorzystanie z przysługującego jej środka zaskarżenia (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006 nr 6, poz. 113, z dnia 2 marca 2006r., I BU 2/05, LEX nr 299165, czy z dnia 21 listopada 2007 r., I BP 41/07, niepublikowane). Strona skarżąca jakiegokolwiek tego typu okoliczności nie wskazała, powołując się wyłącznie na zawinione przez siebie uchybienie polegające na nieuiszczeniu w prawidłowej wysokości opłaty od apelacji przy jej wniesieniu przez profesjonalnego pełnomocnika.

Niedopuszczalność skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wynikająca z możliwości zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu, występuje zaś zarówno przy świadomej rezygnacji strony z wniesienia środka zaskarżenia, jak i przy zawinionej przez stronę niemożności skorzystania z tego środka (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., V CNP 187/07, Biuletyn Sądu Najwyższego 2008 nr 4, poz. 13).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w pkt 1) sentencji (art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c.), orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 424¹² w związku z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 i art. 98 oraz 99 k.p.c. (pkt 2 sentencji).